

RÀDIO DIGITAL A L'AULA PER AL 2017

Francesc Fenollosa i Ten,
director de doblatge, expert en ràdio digital i *dub coaching*. País Valencià.

RESUM

La ràdio a l'aula és un element amb moltes possibilitats didàctiques i pedagògiques, no únicament en l'àmbit lingüístic sinó en qualsevol altre àmbit. A més de ser un recurs per a l'expressió oral dels continguts de qualsevol matèria, permet també l'expressió i la comunicació de qualssevol altres continguts extracurriculars i pot ser utilitzada com un mitjà d'anàlisi crítica de la informació. A més a més, es tracta, sempre, d'un treball en equip i connectat amb la vida real.

PARAULES CLAU

Ràdio, digital, aula, oralitat 2.0, consciència, lectura en veu alta, ús de les TIC.

SUMMARY

The radio in the classroom is an educational and pedagogical many possibilities, not only in the linguistic field but also in any other field. In addition to being a resource for speaking the contents of any matter, it also allows the expression and communication of any other curricular content and can be used as a means to critically analyze the information. Moreover, it is always, of teamwork and connected to real life.

KEYWORDS

Radio, digital, class, oral 2.0, conscience, reading aloud, use of ICT.

INTRODUCCIÓ

La ràdio a l'aula és un element amb moltes possibilitats didàctiques i pedagògiques, no únicament en l'àmbit lingüístic sinó en qualsevol altre àmbit. A més de ser un recurs per a l'expressió oral dels continguts de qualsevol matèria, permet també l'expressió i la comunicació de qualssevol altres continguts extracurriculars i pot ser utilitzada com un mitjà d'anàlisi crítica de la informació. A més a més, es tracta, sempre, d'un treball en equip i connectat amb la vida real.

En l'actualitat, les possibilitats de fer ràdio als nostres centres educatius s'adapten a qualsevol pressupost donat que podem partir de l'ús de tots aquells dispositius amb els quals ja comptem: telèfons mòbils, ordinadors i programari lliure, així com de plataformes gratuïtes per compartir els nostres continguts a Internet.

Ràdio Digital a l'Aula

Diversos esdeveniments en els darrers mesos fan pensar que la idea formulada ja fa un temps de fer *Ràdio Digital a l'Aula* no siga una quimera o una proposta sense massa trellat sinó més bé un projecte que tot al llarg del 2017 tindrà una plasmació a molts més centres educatius, i que s'estendrà també com a proposta d'animació sociocultural a pobles i barris del País Valencià.

De fet, a l'octubre de 2015, l'associació **1entretants** convocava als espais IES Jordi de Sant Jordi i al MUVIM de la ciutat de València el curs '*Els mons de la ràdio: la ràdio escolar com a eina engrescadora*', amb el subtítol de '*Taller de ràdio i podcast*', un curs semi presencial celebrat entre el 28 de novembre de 2015 i el 16 d'abril de 2016, on docents de diversos centres educatius valencians tenien un primer contacte amb la proposta de fer ràdio amb els respectius alumnats de nivells educatius variats: http://1entretants.ning.com/profiles/blogs/taller-de-radio-i-podcast?xg_source=activity

Per la seua banda, cap al mes de febrer **Escola Valenciana** va celebrar a la Facultat de Magisteri de la Universitat de València, al Campus de Tarongers, la primera *Jornada de RàdioEscola*, on l'entitat organitzadora llançava 'una proposta educativa d'intercanvi d'experiències entre escoles que desenvolupen continguts radiofònics i possibiliten a l'alumnat conèixer de prop i en primera persona aquest mitjà de comunicació': <https://www.escolavalenciana.com/categories/index/551/i-jornada-de-radioescola>

Al desembre propassat va començar també una nova edició de la proposta d'**1entretants** ara amb el títol de *Curs de ràdio escolar d'1entretants*: <http://1entretants.ning.com/profiles/blogs/curs-de-radio-escolar-1entretants>. Entre les sessions programades, n'hi ha una de fet ben interessant sobre l'experiència realitzada per professorat participant a l'edició d'any passat, on 'podrem veure formes de dur a la pràctica l'activitat, així com els entrebancs o dificultats amb què podem trobar-nos i com resoldre'ls.'

Paral·lelament, l'AIFFA (l'Agència d'Informació, Formació i Foment de l'Audiovisual), responsable del Festival TIRANT AVANT ESCOLARS des de fa ja onze edicions, on s'han presentat produccions audiovisuals realitzades per escolars de tots els nivells educatius des d'infantil fins a batxillerat i cicles formatius de centres d'arreu del territori valencià, incloïa com a novetat d'enguany la possibilitat de presentar podcasts d'àudio, amb la col·laboració de l'entitat **Tirant de Veu**: <http://laiffa.blogspot.com/> i <http://tirantdeveu.blogspot.com/>

En aquesta primera edició s'han presentat propostes de podcast de ràdio realitzades a centres de primària i de secundària de les comarques de l'Horta Sud, l'Horta Oest, la Plana Baixa, la Marina Alta i el Baix Camp, als territoris valencians del nord.

Al mateix temps també, el **CEFIRE de València** ha organitzat el primer *Taller plurilingüe de doblatge i ràdio*, adreçat a professorat no universitari: <https://cefiredu.gva.es/sfp/index.php?idioma=va>

Més encara, l'**Ajuntament de València** a través de la Regidoria de Joventut també ha organitzat a les darreries del 2016 un *Taller de Ràdio per Internet* per a diversos responsables d'altres tants centres municipals de barris amb la voluntat de promocionar l'ús de la ràdio com a mitjà d'expressió de la joventut del cap i casal.

Tot això, al costat de la voluntat de diverses entitats de caràcter social i cultural de declarar l'any **2017** com l'**Any de la Ràdio i de la Televisió en Valencià**, fa que ens plantejem de veritat estendre la proposta del projecte Ràdio Digital a l'Aula a tot l'àmbit educatiu i també als centres d'animació sociocultural.

Què és el projecte Ràdio Digital a l'Aula?

Bàsicament, la proposta de Ràdio Digital a l'Aula tracta de desenvolupar l'oralitat i més en concret l'oralitat 2.0, a través de les TIC, com a element motivador de l'activitat diària o periòdica de l'alumnat de qualsevol nivell educatiu. D'acord amb les possibilitats organitzatives i de coordinació entre els diferents departaments de cada centre, es pot plantejar la creació d'una ràdio a l'àmbit estricte de l'aula, de nivell, de cicle, de departament, i/o de tot el centre. Es pot impartir un taller de Ràdio Digital a l'Aula adaptat a cada centre educatiu independentment que del nivell que es tracte. Per exemple, la primera setmana lectiva del 2017 se n'impartirà un al centre municipal el Portalet per al professorat del C.R.A. Ribera Alta (Benimuslem/Sant Joanet).

Pel que fa als continguts a incloure en una ràdio digital a l'aula, no hem de pensar únicament en els continguts estrictament lingüístics. Donat que, al remat, tot és llengua i tots els coneixements es transmeten a través de l'idioma, qualsevol ítem de qualsevol matèria o disciplina curricular és susceptible d'esdevindre contingut potencial d'una espai radiofònic. I, per descomptat, també els continguts extracurriculars.

Ací també, la complicitat dels diversos departaments pot ser crucial per a l'èxit del projecte de ràdio escolar. Sobretot dels departaments de l'àrea de llengües, però també dels de Música i d'Informàtica, per descomptat.

Sobre les opcions i els models de ràdio a l'àmbit educatiu, i en els diversos cicles per edats i per nivells, podem explorar la gran quantitat de propostes que es presenten als centres educatius de Catalunya i que podem trobar al portal de la Generalitat <http://xtec.gencat.cat/ca/recursos/media/radio> i més específicament encara a la pàgina http://xtec.gencat.cat/ca/recursos/media/radio/radio_centres/

Continguts de qualsevol curs/taller de Ràdio Digital a l'Aula

La proposta didàctica del projecte consta de tres àrees de continguts molt concrets:

1.- L'ús de la veu i la consciència sobre les emocions associades.

Cal parar especial atenció al desenvolupament de l'habilitat de la lectura en veu alta, sobre la qual hi ha també propostes. Nosaltres ens centrarem en la presentada per Gemma Martínez com a *Taller pràctic de lectura en veu alta* per al certamen promogut per la Fundació Enciclopèdia Catalana: <http://www.enciclopedia-catalana.com/ftp/grec/fundacio/PROPOSTES/pdf/apuntsLVA.pdf>

De la mateixa manera i des del punt de vista emocional, aprofitarem la tècnica del *Tàpping* per treballar els estats emocionals més conflictius i la por de parlar en públic, tant estesa Occident. Només per donar una referència, a títol d'exemple, enllacem un dels programes de *l'Ofici de viure* emesos per Catalunya Ràdio sobre la matèria: <http://www.ccma.cat/catradio/alacarta/nom-programa/El-tapping/audio/392823/>

2.- L'ús de programari (lliure) específic.

Des de l'inici, qualsevol taller o curs plantejat al respecte per introduir la Ràdio Digital a l'Aula comença de manera pràctica per la utilització del programa lliure **Audacity**, programa que està instal·lat a tots els ordinadors dels centres educatius públics valencians, i que per tant l'alumnat també pot baixar-se'l als ordinadors de casa amb qualsevol sistema operatiu, i l'ús del qual és molt intuïtiu. Ens el podem baixar, per exemple, al web: <http://xtec.gencat.cat/ca/recursos/media/radio/suport/> on també tindrem molta informació sobre *Suport i materials*.

En trobarem tutorials pertot arreu, però ací tenim una ajuda molt completa en pdf: <http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0067/9a5484db-bcff-4501-9964-7b6b9a627440/guia.pdf>

i 3.- L'ús de les xarxes socials per compartir els continguts elaborats.

A la mateixa pàgina de *Suport i materials*, hi trobarem moltes opcions al respecte:

<http://xtec.gencat.cat/ca/recursos/media/radio/suport/>

A més, finalment, treballarem sobre la plataforma gratuïta iVoox: <http://www.ivoox.com/>

Programa de continguts per a un curs/taller estàndard

De manera orientativa, podem plantejar quatre sessions de dues hores i trenta minuts aproximadament cadascuna, però adaptable sempre a la disponibilitat organitzativa i horària de cada centre.

Sessió 1.- Descàrrega i instal·lació del programa Audacity (programari lliure).

Conceptes bàsics de funcionament de l'Audacity.

Taller pràctic de lectura en veu alta. Tàpping per a la resolució de conflictes emocionals.

Enregistrament i realització de talls de veu. Creació de *podcasts*.

Edició de so.

Combinar diferents pistes d'àudio (o de música i veu).

Com afegir música a un tall de veu.

Exportar fitxers en diferents formats.

Pràctiques sobre enregistraments de veu.

Sessió 2.- Kit d'àudio (D'acord amb el pressupost i pla organitzatiu de cada centre).

Configuracions tècniques.

Guia ràpida d'ús del kit d'àudio.

Pràctiques sobre enregistraments de veu.

Pràctiques d'ús del kit d'àudio.

Sessió 3.- Breu història de la ràdio.

El llenguatge radiofònic.

La paraula i l'expressió oral.

La música radiofònica i els efectes sonors.

El muntatge radiofònic.

Gèneres i formats radiofònics.

Pràctiques.

Sessió 4.- Confecció d'una graella de programació radiofònica adaptada al centre.

Elaboració de continguts.

Programació de ràdio per Internet.

Ús de les xarxes socials.

Creació d'un programa de ràdio en directe (si és el cas).

Pel que fa als **requeriments tècnics** necessaris per poder fer un curs/taller de Ràdio Digital a l'Aula a qualsevol espai (poden variar d'acord amb les disponibilitats de l'entitat i/o de l'espai) només cal:

Projector, pantalla i l'equip d'àudio de la sala/aula.

Ordinadors per a l'alumnat.

Connexió a Internet.

Auriculars diadema amb micròfon incorporat.

Finalment, i sobre les condicions de formació prèvia de l'alumnat (tant si són infants, adolescents o adults), només es requereixen coneixements de recursos TIC a nivell d'usuari.

Una de les fórmules que utilitzem en alguns centres educatius és fer un curs per al professorat, dins del pla de formació del centre, i després fer-ne altres per a l'alumnat. En definitiva, del que es tracta és que, en la mesura de les seues possibilitats, siga l'alumnat qui es faça càrrec de tot el treball de producció radiofònica.

MÉS INFO:

<http://laiffa.blogspot.com/>

<http://tirantdeveu.blogspot.com/>

O també a: tallersdedoblatge@gmail.com

COMO CITAR ESTE ARTÍCULO: *Fenollosa i Ten, Francesc (2017) La ràdio digital a l'aula per al 2017 ; en <http://quadernsanimacio.net> ; n° 25 enero de 2017; ISSN: 1698-4404*